

JSES

Journal of Sustainable Educational Studies

Geliş/Received: 19.01.2022 Kabul/Accepted: 20.03.2022

MODERN ÇOCUKLUĞA BAKIŞ: NEİL POSTMAN DEĞERLENDİRMESİ¹

Duygu YALMAN POLATLAR²

Çiğdem KARAKAYA AKÇADAĞ³

Halime Nur SEZER⁴

Kerime Meryem ÖZMEN⁵

Mehmet Hanifi AKYÜZ⁶

Nermin BİLİCİ⁷

Zeynep ÖZDOĞRU⁸

Özet

Çocukluk her zaman var mıydı? Bir kurgu muydu çocukluk? Yoksa Rönesans'ın büyük icatlarından biri miydi? On altıncı yüzyıldan bu yana, *inceltirilip geliştirilerek gelen çocukluk*, toplumsal kurguların süregelen olmadığı günümüzde yok oluşunu mu yaşıyor? Yaşadığı dönemin ilerisinde bir öngörüye sahip olan Neil Postman tarihsel süreç içinde değerlendirdiği çocukluk kavramını farklı bakış açılarıyla ele almış ve alana önemli bir katkı sağlamıştır. Bu araştırma yazarın çocuk ve medya üzerine yazdığı iki kitabında çocukluk bağlamını nasıl ele aldığını değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Araştırma, nitel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Durum çalışması modelinde kurgulanmıştır. Doküman analizi tekniği kullanılarak veriler analiz edilmiştir. Seçilen dokümanlar amaçlı örnekleme ile belirlenmiştir. Bu kapsamda yazarın ülkemizde yayınlanan “Çocukluğun Yokoluğu” ve “Televizyon: Öldüren Eğlence” adlı kitapları çalışmaya dâhil edilmiştir. Her bir kitap için çocukluk kavramıyla ilişkili kavramlar içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Araştırma kapsamında frekans paylaşımına gidilmemiş, kavramsal boyut dikkate alınmıştır. Yapılan analizler sonucunda; “Çocukluğun Yokoluğu” kitabından; “fark edilen çocukluk, tüketilen çocukluk, hukuk, eğitim, aile, eğlence-televizyon” temaları; “Televizyon: Öldüren Eğlence” kitabından; “eğitim, aile, eğlence” temaları ortaya çıkmıştır. İki kitapta benzer ve farklı birçok temanın olduğu; kitaplarda “çocukluğun değişen ve dönüşen” yapısına dikkat çekildiği görülmüştür. Bu çalışmanın ileride çocukluk üzerine yapılacak çalışmalara ışık tutması ve Neil Postman'ın eserlerindeki çocukluğu farklı bir bakış açısı ile değerlendirerek alanyazına katkı sağlaması umulmaktadır.

¹ Bu çalışma 18-19 Aralık 2021 tarihlerinde FSMVU Eğitimde Mükemmeliyet Araştırmaları Kongresi'nde (EMAK-2021) sunulan sözlü bildirinin genişletilmiş hâlidir.

² Dr. Öğr. Üyesi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim, Okul Öncesi Öğretmenliği ABD, İstanbul-Türkiye, dyalman@fsm.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9030-5814

³ Dr., Adnan Kahveci Ortaokulu, İstanbul-Türkiye, cigdemk1983@gmail.com, ORCID: 0000-0002-6034-3895

⁴ Öğr. Gör., Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Meslek Yüksek Okulu, Çocuk Gelişimi, İstanbul-Türkiye, hnsezer@fsm.edu.tr, ORCID:0000-0001-9239-9685

⁵ Öğr. Gör., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Doğubayazıt Ahmed-i Hani Meslek Yüksekokulu, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü, Çocuk Gelişimi Programı, Ağrı-Türkiye, kmozmen@agri.edu.tr, ORCID: 0000-0002-1595-737X

⁶ Öğr. Gör., Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Meslek Yüksek Okulu, Çocuk Gelişimi, İstanbul-Türkiye, mhakyuz@fsm.edu.tr, ORCID: 0000-0002-5738-0089

⁷ Doktora Öğrencisi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Okul Öncesi Eğitimi Programı, İstanbul-Türkiye, nermin.bilici@stu.fsm.edu.tr, ORCID: 0000-0001-8402-9641

⁸ Psikolojik Danışman, Literda Okulları, İlkokul Rehberlik Psikolojik Danışmanlık Servisi, İstanbul-Türkiye, zeynep.ozdogru@stu.fsm.edu.tr, ORCID: 0000-0002-5716-2460

Anahtar Sözcükler: Neil Postman; çocukluk; televizyon; medya; eğitim

A PERSPECTIVE TO MODERN CHILDHOOD: DEEP ANALYSIS OF NEIL POSTMAN

Abstract

Did childhood always exist? Is childhood a fiction? Or is it one of the great inventions of the Renaissance? Is childhood, refined and developed since the sixteenth century, disappearing today, where social fictions are not continuous? Neil Postman, having a foresight ahead of his period, studied the historical development of childhood phenomena from different perspectives and contributed to the field. This research aims to evaluate childhood in Postman's two books using qualitative method, this study uses the case study model and document analysis technique. Documents were determined by purposive sampling. Postman's *The Disappearance of Childhood* and *Amusing Ourselves to Death* were included in the study. For each book, the concepts related to the concept of childhood were examined by content analysis method. Frequency sharing was not made within the scope of the research, the conceptual dimension was taken into account. Our analyses show the following themes: (*The Disappearance of Childhood*) "recognized childhood, consumed childhood, law, education, family, entertainment-television". (*Amusing Ourselves to Death*): "education, family, entertainment". Both books draw attention to the "changing and transforming nature of childhood". We hope that this study of Neil Postman's work will shed light on childhood studies.

Keywords: Neil Postman; childhood; television; media; education

Makale Türü (Article Type): Araştırma Makalesi/Research Article

Kaynakça Gösterimi: Yalman Polatlar, D., Karakaya Akçadağ, Ç., Sezer, H. N., Özmen, K. M., Akyüz, M. H., Bilici, N., & Özdoğru, Z. (2022). Modern çocukluğa bakış: Neil Postman değerlendirmesi. *Journal of Sustainable Educational Studies (JSES)*, (Ö1), 314-328.

1. GİRİŞ

Çocuk, insanın yaşamındaki biyolojik bir yaşam evresi olarak ifade etmek için kullanılırken çocukluk ise; çocuğun nasıl algılandığı, çocuğa ne anlamlar yüklendiği ile alakalı bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır (Özcan, 2017). Çocuk ve çocukluk kavramı genellikle zihinlerde imgeleştirilmekte; aynı zamanda çocuk ve çocukluk anlatısı toplumlara ve kültüre göre değişiklik göstermektedir. İnal (2007) ise çocukluğu, yetişkinlerin çocuklara atfettiği, uygun gördüğü çeşitli sosyal ve kültürel değerlere göre şekillenen bir yaşam dönemi ve dünyası olarak tanımlayarak çocukluğun toplum için ne anlama geldiğinin yetişkinler tarafından belirlendiğini anlatmaktadır. Modernizm birçok şeyi etkilediği gibi çocuğu ve çocukluk kavramını da etkilemektedir. Tekinalp (2005), modernizmin etkisinin baskın bir şekilde görüldüğü 20. yüzyılda insanların iki dünya savaşı, insanlık dışı suçların ortaya çıkışı, ulusal ve küresel bağlamda zengin ve fakir arasındaki uçurumun büyümesi, doğanın ve çevrenin bilinçsizce tahribi, popüler kültürün yükselişi ve yapay, yüzeysel, maddi çıkarlar için kurgulanmış bir kültür endüstrisinin doğuşu, insanın küresel karmaşık bir dünyada teknolojik robota dönüşümü gibi bunalımlı durumlarla karşı karşıya kaldığını belirtmektedir. Bu bunalımlı olayların, çocuğun dünyasını da örseleyen bir son olacağı da beklenebilmektedir.

Çocuk biyolojik bir varlık iken, çocukluk ise toplum tarafından üretilen bir kurgudur. Modern bir iletişim aracı olan televizyon çocukluk üzerinde etki yaratmıştır. Neil Postman, modern teknolojinin eleştirisini yaparak, kültürün tüketim ve teknoloji karşısında verimsizleştiğini vurgulayan eserler vermiştir. *Televizyon: Öldüren Eğlence* adlı kitabında "televizyona dayalı bir epistemolojinin yükselişinin kamusal yaşam açısından ciddi sonuçları doğurduğunu" söylemektedir (Postman, 2016). Yeni bir konuşma/iletişim biçimi olarak televizyon ile birlikte yeni bir görsel dil oluştuğunu ifade etmektedir. Mottosu "Görmek inanmaktır" olan bu yeni iletişim dili ile birlikte ekranda gördüklerimiz; karakterler ve roller aracılığıyla aktardıkları duygularımızı doğrudan etkilemekte ve bizim dünyamıza, kalbimize taşınmaktadır. Bu olaylar bize inandırıcı gelmekte dolayısıyla gördüklerimize inanmak durumunda kalmakta ve hakikat oldukları fikri ise kaçınılmaz olarak oluşmaktadır. Bu bağlamda duygularımızı etkileyen görseller dünyası olarak televizyon, özellikle de çocukları karşısında savunmasız bırakabilmektedir.

Ayrıca bir medya teorisyeni olan Marshall McLuhan'ın kitabına da adını veren *Yaradığımız Medya (The Medium is the Message)* isimli kitabı ile bilginin medium/araç ile sınırlı olduğunu; bir konuyu nasıl çerçeveleyip

sunduğuna bağlı olarak aracın kendisinin mesajın yerini tutmakta olduğunu anlatmaktadır (McLuhan ve Fiore, 2019).

Her teknolojinin kendi gündemi vardır. Televizyon iletişim amaçlı düşünülmüş olsa da bugün eğlence sektörünün aracı haline gelmiştir. Bilişsel anlamda eğitsel bir işlevi olmayan televizyon ağırlıklı olarak eğlence amaçlı kullanılmaktadır. Televizyondaki her içerik çocuklar için uygun olmamakla birlikte eğlencenin ve öğrenmenin iç içe geçtiği, programlar ve içerikler de ekranda sunulmaktadır. Çocuklar bu ekranları belirli sürelerde izlemekte ve sunulan içeriklere maruz kalmaktadırlar. Ekranda görülen olaylar ve karakterler çocuklar için model oluşturmakta ve bir etkileşim yaratmaktadır. Çocuklar için oluşturulan modeller arasında çarpıcı bir şekilde hem eğlence hem öğrenmeyi sağlayan (Edutainment) bir program olan Susam Sokağı örneği karşımıza çıkmaktadır.

Günümüzde medya olgusu toplumsal hayatın pek çok alanında kendine yer bulmakta, etkilediği ve etkilendiği bileşenlerle birlikte medya sosyolojisi, medya ekolojisi gibi zenginleştirilmiş alanlara ayrılmaktadır. Bunlardan kapsayıcılığı ile ön plana çıkan ve iş ve eğitim sahalarındaki yeni uzmanlık alanlarında göze çarpan medya ekolojisi teriminin Marshall McLuhan tarafından ortaya atıldığı; Neil Postman tarafından da New York Üniversitesi'nde kurulan lisansüstü programa isim olarak verildiği bilinmektedir (Strate, 1994). Neil Postman medya ekolojisi terimini şöyle açıklar (Postman, 2000, s. 10-16): “Bu iletişim medyasının insan algısını, anlayışını, hissini ve değerini nasıl etkilediğini bize gösteren bir olgudur. Aynı zamanda medya ile olan etkileşimin hayatta kalma şansımızı nasıl kolaylaştırdığını veya zorlaştırdığını bize gösteren bir öğreticidir.” Medya ekolojisinin entelektüel kökenlerini oluşturan önemli kişilerden biri olmasına rağmen Postman’ın kendisini medya ekolojisti olarak değil bir eğitimci (educationist) olarak tanımlamaktadır (Strate, 1994).

Toplumun her bileşenini etkilediği gibi çocukluğu da doğrudan etkileyen medya ekolojisine yönelik ilgisi, çocukluk kavramı özelinde çalışmalar yapmış olması ve kendini eğitimci olarak tanımlaması Neil Postman’ın çocukluk-eğitim-medya üçgeninde bir araya getirdiği ve yansıttığı derin bilgi ve aktarımları anlamayı önemli ve gerekli kılmaktadır. Bu araştırma Neil Postman’ın çocuk ve medya üzerine yazdığı iki kitabında çocukluk bağlamını nasıl ortaya koyduğunun değerlendirilmesini amaçlamaktadır. Bu çerçevede araştırma soruları aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

1. Neil Postman’ın *Çocukluğun Yokoluşu* kitabında çocukluk kavramı hangi bağlamlarda ele alınmaktadır?
2. Neil Postman’ın *Televizyon: Öldüren Eğlence* kitabında çocukluk kavramı hangi bağlamlarda ele alınmaktadır?
3. *Çocukluğun Yokoluşu* ve *Televizyon: Öldüren Eğlence* kitaplarının çocukluk kavramına dair ortaklaşan ve/veya ayrışan temaları nelerdir?

Araştırma kapsamında ele alınan bu soruların yanıt bulmasının, bir başka deyişle, Neil Postman gibi döneminin ötesini gören çoklu bakış açısına sahip bir düşünürün çocukluk ile ilgili vurguladığı bağlamların ortaya çıkarılması bu çalışmanın önemini oluşturmaktadır. Ayrıca bu araştırmanın bugüne kadar yapılmış çalışmaların değerlendirilmesinde ve yapılacak yeni araştırmaların kuramsal temellerinin oluşturulmasında köklü bileşenler sunması bakımından da önemli olduğu düşünülmektedir.

1.1. *Televizyon: Öldüren Eğlence* Adlı Esere İlişkin Bilgiler

Çocuklar televizyonla pasif bir izleyici olarak çok erken yaşlarda tanışmaktadır. Bu tanışıklık başlarda anneler evde işlerini rahat görebilsinler diye televizyonun karşısına terk edilmeye başlar ve yetişkinliğe ulaşmaya kadar devam etmektedir. Tanışmanın ilk zamanlarında bakıcı görevini üstlenen televizyon daha sonra çocuğun arkadaşı konumuna yükselmektedir (Soysal, 2019). Böylece gerçek ile hayali birbirinden ayırt etmekte güçlük yaşayan çocuklar, televizyonun pasif bir izleyicisi olarak televizyonun kendisini etkilemesine engel olamamaktadır (Çalışır, Uncu ve Ünal, 2019).

Neil Postman *Televizyon: Öldüren Eğlence* adlı kitabında “...öğrencilerimiz liseyi bitirene kadar yaklaşık on altı bin saat televizyon izlemiş olacaklarından...” (s. 188) çocukların medyaya maruz bırakıldıkları süreden bahsederken aynı zamanda eğitimci ve politikacıların çocukların medya ile başbaşa kaldıkları süreç hakkında nasıl bir yol izlenmesi gerektiği ile ilgili sorularla karşılaştıklarını vurgulamaktadır. Ayrıca Neil Postman anne ve babaların çocukları için televizyonda eğitici program seçerek onları ekran önünde geçirdikleri süre konusunda kısıtlama suçluluğundan özgürleştiklerinden bahsetmektedir. Yani yazar “...bir Amerikan gencinin zamanını, uyumanın dışında televizyon izlemekten başka hiçbir etkinliğin doldurmadığı düşünüldüğünde...” (s. 182) diyerek çocuk ve gençlerin de yoğun bir şekilde ekrana maruz bırakıldıklarının altını çizmiş bulunmaktadır.

Postman, bu kitabında ailelerin çocuklarını süresiz ve filtresiz olarak medya araçlarına teslim etmiş olduklarının tespitini yapmış bulunmaktadır.

Çocuklara eğlenceli bir dünya sunarak onların yakın arkadaşı olan televizyon sadece çocukları etkilemekle kalmayıp eğitim anlayışını ve kültürü de etkilemektedir. Televizyonun eğitim anlayışına ve kültüre olan etkisinde başlıca katkısının, öğretim ile eğlencenin birbirinden ayıramayacağı fikri öne çıkmaktadır. Televizyon aracılığıyla ortaya çıkan bu fikre Konfüçyüs'ten Platon'a, Cicero'dan Locke'a veya John Dewey'e kadar eğitim söylemlerinin hiçbirinde rastlanmamaktadır (Postman, 2016, s. 180). Televizyonun tüm bu etkileri sonunda halkın "saçma sapan" şeylerle eğlendiği, kültürel yaşam aralıksız eğlence turları şeklinde yeniden tanımlandığı, ciddi kamusal konuşmalar bebeklerin çıkardıkları seslere benzediği ve kısacası halkın kendisi bir izleyici kitlesi, halkın kamusal işleri de bir "vodvil" temsiline döndüğü zaman, artık ulus riskle yüz yüze gelmiş ve kültürün ölümü açık bir olasılık halini aldığı fikri kaçınılmaz olarak ortaya çıkmaktadır (Postman, 2016, s. 191).

1.2. Çocukluğun Yokoluşu Adlı Esere İlişkin Bilgiler

Çağdaş toplumda çocukluk ve yetişkinlik arasındaki ayrımın aşınması ve çocuğun rolünün nasıl ortadan kalktığını açıklayan Postman *Çocukluğun Yokoluşu* kitabında çocukluk için önemli sayılan dönüm noktalarına değinmektedir. Çocukluk kavramının yer almadığı ve çocuklara karşı ilgisizlik ve istismarın normal karşılandığı Orta Çağ döneminde, yetişkinler ile çocuklar arasında bir fark bulunmamaktadır. Çocukluk için bir diğer dönüm noktası olarak kabul edilen matbaanın gelişi ile bu Orta Çağ tutumunun ve toplum düşüncesinin değiştiğini söylemek mümkündür.

Yenilikler, topluma katkısının yanında korku, tedirginlik ve şaşkınlıkları da beraberinde getirir. Nitekim hem "şeytani makineler" hem de "bireysel başarının yolunu açan" bir icat (Postman, 1995) olarak yorumlanan matbaa makinesi Orta Çağ toplumunu karışık düşüncelere götürmüştür. White (1962), endişeli biçimde çalınan kültür kapısını aralayan matbaanın, kapı tamamen açıldığı zaman Avrupa'nın tüm kültürünün, kapısından içeri "uçarak girdiğini" ifade etmektedir (Akt. Postman, 1995).

Matbaa icadının çocukluğun yükselişinde de önemli bir rolü bulunmaktadır. Sözlü geleneğin hüküm sürdüğü dönemlerde çocuğun konuşmayı öğrendiği zaman -yaklaşık yedi yaşından itibaren- yetişkin olarak kabul edildiği göz önünde bulundurulmaktadır. Bu sebeple matbaanın, dolayısıyla da okuryazarlığın yayılması ile çocukluğun keşfedildiği bir çağa adım atıldığı düşünülmektedir. Plumb'a (1971) göre çocuk giderek artan bir biçimde bir saygı nesnesi, yetişkin dünyasından ayırıştırılıp korunmayı gerektiren ve farklı bir doğası olan özel bir varlık olmaya başlamıştır (Akt. Postman, 1995). Aile ve okul tarafından çocuğa sunulan basılı bilginin kontrol edilmesi, çocuğun yetişkin sınırlarında korunması ve öğrenme ilkelerinin varlığı ile çocukluk için yeni bir sembolik dünyanın varlığından söz etmek mümkün olmaktadır. Pediatri üzerine kitapların yazılması ve çocuk edebiyatının ortaya çıkması fikirlerde değişikliğe yol açmıştır. Bu değişim çocukların yetişkin kıyafetlerinden farklı giysileri giymesini de beraberinde getirip çocuklar ve yetişkinler arasında ayrımı ortaya çıkarmaktadır.

Çocukluğun yok oluşuna doğru giden sürece ilk adımın telgrafın kullanılması ile atıldığı söylenebilir. Telgraftan televizyonun varlığına kadar uzanan süreçte elektronik enformasyonun yayılması ile, matbaanın denetleyebildiği bilgi; artık denetlenemez ve değersiz bir hale dönüşmüştür. Çocuğun yetişkinle aynı ekrana maruz kalması, aynı bilgiye ve sırlara erişebilmesi, yetişkin ile çocukluk arasındaki çizginin tekrar aşınmasına neden olmuştur. Neil Postman'ın (1995, s. 100) da dediği gibi "...*Yeni medya çevresi, herkese eş zamanlı olarak aynı enformasyonu iletir. Elektrikli medya, herhangi bir sırrı kendine saklamayı ya da elinde tutmayı olası görmez. Elbette sırlar olmaksızın çocukluk gibi şeyler de olmaz.*" Dolayısıyla yetişkininin bildiği şeyi bilmeyen bir insan türü olarak tanımlanan çocuğun, teknoloji ortamı ile yok edildiğini söylemek mümkündür. Çocuk ve yetişkin arasındaki çizginin yok olması sadece yetişkin olmuş çocuğun değil aynı zamanda çocuklaşmış bir yetişkini de beraberinde getirdiği söylenebilir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

"Psikometristler onu ölçmeye çalışır, deneyselciler onu kontrol etmeye çalışır, mülakatçılar onunla ilgili sorular sorar, gözlemciler onu izler, katılımcı gözlemciler onu yapar, istatistikçiler onu sayar, değerlendirmeciler onu değerlendirir, nitel araştırmacılar onun içinde anlam arar." (Patton, 2018, s. 1). Nitel araştırma bilginin olduğu gibi aktarılmasından farklı olarak; detayları ve derinliği ile incelenen olguyu en iyi şekilde ifade etmesini konu edinen bir araştırma tekniğidir (Connelly, 2016; Marshall ve Rossman, 2014; Şimşek ve Yıldırım, 2011). Bu çalışma, nitel bir araştırma olup durum çalışması modelinde kurgulanmıştır. Durum çalışmaları, bir ya da daha fazla olayın, ortamın, programın, sosyal grubun ya da diğer birbirine bağlı sistemlerin derinlemesine incelenmesi

olarak tanımlamaktadır (Büyüköztürk vd., 2016). Neil Postman'ın *Çocukluğun Yokoluşu ve Televizyon Öldüren Eğlence* kitapları bu kapsamda belirlenmiş ve doküman olarak incelenmiştir. Doküman analizi, yazılı belgelerin içeriğini titizlikle ve sistematik olarak analiz etmek için kullanılmaktadır.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Neil Postman yazarına ait ülkemizde yayınlanan *Çocukluğun Yokoluşu ve Televizyon: Öldüren Eğlence* adlı iki kitabı oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu çalışmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme kullanılmıştır. “Bir çalışmada gözlem birimleri belli niteliklere sahip kişiler, olaylar, nesnelere ya da durumlardan oluşturulabilir. Bu durumda örneklem için belirlenen ölçütü karşılayan birimler (nesnelere, olaylar vb.) örnekleme alınır.” (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2016). Yazarın ülkemizde yayınlanan dört kitabından ikisi yukarıda ifade edildiği şekilde belirlenmiş ve çalışmaya dâhil edilmiştir. Bu çalışmada, Neil Postman'ın Türkçe basılmış olan ve içerisinde çocukluk kavramına ilişkin paylaşımların yer almasının ölçüt olarak gözetildiği *Çocukluğun Yokoluşu ve Televizyon: Öldüren Eğlence* eserleri çalışma grubu olarak belirlenmiştir.

2.3. Veri Toplama Süreci

Çalışma kapsamında, çalışmaya katılan araştırmacıların bazı ortak özellikleri bulunmaktadır. Araştırmacılar doktora programında bir ders dönemi yazarın kitapları üzerinden okumalar yapmışlardır. Kapsama alınan eserler doküman incelemesine tabi tutulmuş, yazarlar tarafından “çocukluk” kavramı analiz birimi olarak kabul edilerek ayrı ayrı kodlanmıştır. Kitaplar A, B, C, D, E, F, G olarak kodlanmış olan toplamda 7 yazar tarafından analiz edilmiştir. İlk aşamada A, B, C kodlu yazarlar *Çocukluğun Yokoluşu* adlı kitabı incelemişler; D, E, F kodlu yazarlar ise *Televizyon: Öldüren Eğlence* adlı kitabı inceleyerek, içerik analizini tamamlamışlardır. İkinci aşamada, yazarlar çapraz şekilde dış değerlendirmeci olarak rol almış; ortak kodlar üzerinden ortak kategoriler belirlenmiştir. Üçüncü aşamada tam bağımsız G kodlu yazar dış değerlendirmeci olarak tamamının analizine katkıda bulunmuştur.

2.4. Verilerin Analizi

Veriler çözümlenirken içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizinde amaç, elde edilen verileri açıklamaya yardımcı olacak bağlantılı ilişki ve kavramları ortaya çıkarmaktır. Veriler bu teknikle detaylı bir şekilde incelenir; ortak kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilerek okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenlenip yorumlanır (Karataş, 2015).

Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak amacı ile veri toplama sürecinde açıklanan stratejilere ek bazı stratejiler kullanılmıştır. İlk olarak, değerlendirmeler iki bölümde üç araştırmacı tarafından birbirinden bağımsız olarak yapılmıştır. Araştırmacıların bireysel ve bağımsız değerlendirmelerinden sonra, araştırmacılar arası tutarlılık sağlanmıştır. Araştırmanın güvenilirliğinde izlenen başka bir strateji ise Merriam'ın (2009/2013) vurguladığı “araştırmacı duruşu” stratejisidir. Bu stratejiye göre ise çalışmaya katılan araştırmacılar, herhangi bir şekilde incelemeyi etkileme olasılığı olan kişisel varsayımlarını, şahsîdünya görüşü ile olası ön yargıları hakkında muhasebe yaparak, objektif bir bakış açısı ile inceleme yapmışlardır.

Son aşamada tüm yazarların bir araya geldiği toplantılar yapılmış; temalara son hali verilmiş, ilgili iki tablo ile çalışma bulgularını içeren bir görsele ulaşılarak içerik analizi tamamlanmıştır. Yazarın tarihsel bir sunumu ve ortaya koyduğu savı destekleme durumu olduğundan benzer kavramların çok sayıda tekrarlanmasına rastlamak mümkündür. Bu nedenle, araştırma kapsamında frekans paylaşımına gidilmemiş, kavramsal boyut dikkate alınmıştır.

3. BULGULAR

Neil Postman'ın kitaplarında çocukluk bağlamını nasıl ortaya koyduğunun değerlendirilmesini amaçlayan bu araştırmanın bulguları araştırma soruları çerçevesinde aşağıdaki şekilde sunulmaktadır.

3.1. Çocukluğun Yokoluşu Kitabında Çocukluk Kavramına İlişkin Bulgular

Neil Postman'ın, orijinali 1982 yılında basılmış olan *Çocukluğun Yokoluşu* adlı eserinde çocukluk kavramına ilişkin oluşturulan tema ve kategoriler aşağıda tablo halinde sunulmaktadır.

Tablo 1. *Çocukluğun Yokoluşu* Kitabında Çocukluk Kavramına İlişkin Tema ve Kategoriler

Temalar	Kategoriler
Fark Edilen Çocukluk	Biçimlenmemiş yetişkinlik, Yetişkin sırlarından uzaklaşma, Matbaa ve kitap ile gelen çocuk algısı, Bilimde çocuk tanımlamaları, Yetişkinin sorumluluk alması, Çocuk mahremiyeti algısı
Tüketilen Çocukluk	Minyatür yetişkinlik, Yetişkin sırlarına erişme, Çocuğun özel anlamının kaybı, Okuryazarlığın yitirilişi, Nesneleştirme
Hukuk	İhmal-istismar-şiddet, Ahlak anlayışı, Çocuk hakları, Devlet sorumluluğu
Eğitim	İşbaşında öğrenim, Kitaplı eğitim, Okuryazarlık, Medya ile değişen eğitim
Aile	Duygusal bağ, Ayıp kavramı
Eğlence-Televizyon	Oyunla eğlenme algısının değişmesiTelevizyonla eğlenme algısı

Tablo 1 incelendiğinde, “Fark Edilen Çocukluk” temasında; biçimlenmemiş yetişkinlik, yetişkin sırlarından uzaklaşma, matbaa ve kitap ile gelen çocuk algısı, bilimde çocuk tanımlamaları, yetişkinin sorumluluk alması, çocuk mahremiyeti algısı başlıklarının yer aldığı, “Tüketilen Çocukluk” temasında; minyatür yetişkinlik, yetişkin sırlarına erişme, çocuğun özel anlamının kaybı, okuryazarlığın yitirilişi, nesneleştirme başlıklarının yer aldığı, “Hukuk” temasında; ihmal-istismar-şiddet, ahlak anlayışı, çocuk hakları, devlet sorumluluğu başlıklarının yer aldığı, “Eğitim” temasında; işbaşında öğrenim, kitaplı eğitim, okuryazarlık, medya ile değişen eğitim başlıklarının yer aldığı, “Aile” temasında; duygusal bağ, ayıp kavramı başlıklarının yer aldığı ve “Eğlence-Televizyon” temasında; oyunla eğlenme algısının değişmesi, televizyonla eğlenme algısı başlıklarının yer aldığı bulgusu ortaya çıkarmıştır.

Neil Postman’ın *Çocukluğun Yokoluşu* kitabında çocukluk kavramına ilişkin yapılan analiz sürecinde tüm kodlamalar incelenerek oluşturulan kategoriler Tablo 1’de de görüldüğü gibi, “Fark Edilen Çocukluk”, “Tüketilen Çocukluk”, “Hukuk”, “Eğitim”, “Aile” ve “Eğlence-Televizyon” temalarını ortaya çıkarmıştır.

Fark Edilen Çocukluk temasına bakıldığında “Biçimlenmemiş yetişkinlik”, “Yetişkin sırlarından uzaklaşma”, “Matbaa ve kitap ile gelen çocuk algısı”, “Bilimde çocuk tanımlamaları”, “Yetişkinin sorumluluk alması” ve “Çocuk mahremiyeti algısı” kategorileri tespit edilmiştir. “Fark edilen çocukluk” temasının kitapta yer bulduğu bazı alıntılar aşağıdaki gibidir (Postman, 1995):

...Okulun, yetişkinlerin okur-yazarlık için hazırlanmasına yönelik olarak tasarlanmasından dolayı çocuklar, minyatür yetişkinler olarak değil oldukça farklı bir şey yani biçimlenmemiş yetişkinler olarak görülmeye başladı... (s. 56, Biçimlenmemiş yetişkinlik kategorisi)

...Sonunda bu kültürel sırlar bilgisi, yetişkinliğin öyle bir ayırt edici özelliği oldu ki yakın zamana kadar çocukla yetişkin arasındaki önemli farklardan biri, yetişkinlerin, çocukların bilmesinin uygun olmadığı biçiminde dikkate alınan enformasyona sahip olmalarıydı... (s. 65, Yetişkin sırlarından uzaklaşma kategorisi)

Tüketilen Çocukluk temasına bakıldığında “Minyatür yetişkinlik”, “Yetişkin sırlarına erişme”, “Çocuğun özel anlamının kaybı”, “Okuryazarlığın yitirilişi” ve “Nesneleştirme” kategorileri tespit edilmiştir. “Tüketilen çocukluk” temasının kitapta yer bulduğu bazı alıntılar aşağıdaki gibidir (Postman, 1995):

...Çocuklar tablolarla minyatür yetişkinler olarak çizilmişti. Kundaklık elbiseleri giyme dönemi biter bitmez çocuklarla aynı biçimde olmak üzere kendi toplumsal sınıflarının yetişkinleri gibi giydirilirdi... (s. 30, Minyatür yetişkinlik kategorisi)

...Cinsiyet sırlarını açıklayan TV, cinsel sapıklık kavramını tümüyle bertaraf etme noktasına yaklaştı. Örneğin, on iki ve on üç yaşlarındaki kız çocukların TV’deki reklamlarda erotik nesnelere teşhir edilmesini görmek, günümüzde oldukça yaygındır... (s. 113, Nesneleştirme kategorisi)

...Çocukların, yetişkinlerin bildiklerini bilmesi, ne anlama gelmektedir? Bu, çocukların yetişkin ya da en azından yetişkin benzeri bir kesim oldukları anlamına gelmektedir... Önceden yetişkin enformasyonun gizli bahçesine giren çocukların, çocukluk bahçesinden kovuldukları anlamına gelmektedir... (s. 121, Yetişkin sırlarına erişme kategorisi)

...Çocukların biricikliğine ilişkin geleneksel varsayımlar, hızlıca zayıflamaktadır. Burada farkında olduğumuz şey, oyunun kendiliğinden biçimde oynanmadığı, fakat şöhret, para, fiziksel koşullanma, sınıf atlama, ulusal gurur gibi bazı dışsal amaçlar için oynandığı fikrinin ortaya çıkmasıdır... Çocukluk yiterken, çocuğun oyun görüşü de ortadan kalkmaktadır. (s. 162, Çocuğun özel anlamının kaybı kategorisi)

Hukuk temasına bakıldığında “İhmal-istismar-şiddet”, “Ahlak anlayışı”, “Çocuk hakları” ve “Devlet sorumluluğu” kategorileri tespit edilmiştir. “Hukuk” temasının kitapta yer bulduğu bazı alıntılar aşağıdaki gibidir (Postman, 1995):

...Büyük endüstriyel kentlerin gelişmesiyle ve fabrika ile modern işçilere olan gereksinim ile birlikte çocukların özel doğası, ucuz işgücü olarak faydalanma biçimine tabii kılınmıştır... (s. 70, İhmal-istismar-şiddet kategorisi)

...18. yüzyıldaki, devletin, çocukların bir koruyucusu olarak yasa yapma hakkı olması fikrî, hem yeni hem de radikaldi. Gene de ailelerin bütünsel yetkesi, tedricen insani bir biçimde dönüştürüldü ve böylece tüm toplumsal sınıflar çocuk bakımıyla ilgili sorumluluk almada devletle iş birliği yapmaya zorlandı. (s. 74, Devlet sorumluluğu kategorisi)

Eğitim temasına bakıldığında “İşbaşında öğrenim”, “Kitaplı eğitim”, “Okuryazarlık” ve “Medya ile değişen eğitim” kategorileri tespit edilmiştir. “Eğitim” temasının kitapta yer bulduğu bazı alıntılar aşağıdaki gibidir (Postman, 1995):

...Ortaçağda öğrenme tarzı, sözelci nitelikteydi. Bu tarz öğrenme, “işbaşında eğitim” dediğimiz çıraklık ve hizmetle gerçekleştirilmekteydi. Bu tür okullar “inceleme konusunun güçlüğüne göre müfredatta derecelemenin yokluğuyla, konuların eşzamanlı öğretilmesiyle, farklı yaştaki çocukların karışık biçimde oturtulmasıyla ve öğrencilerin serbestliği” ile tanımlanmaktaydı. (s. 25, İşbaşında öğrenim kategorisi)

...Matbaa ile birlikte, hakkında konuşulan konuların sayısı çoğaldı. Hakkında konuşulan konular, kitaplar içinde yer alıyordu ya da en azından basılı bir biçimde bulunuyordu. Lewis Mumford, bu durumu şöyle betimlemektedir: “Basılı biçimdeki kitap, insanları diğer amaçlara göre yakın ve yerel çevre egemenliğinden daha fazla özerk kılmıştır... Var olmak, basılmış olmak demektir... Öğrenme, kitaplı-öğrenim haline gelmişti...” (s. 41, Kitaplı eğitim kategorisi)

...Bilinenin ve henüz bilinmeyenin dünyasının köprüsü şaşkınlıkla kurulur. Fakat şaşkınlık büyük ölçüde çocuğun dünyasının yetişkininkinden ayrı olduğu, çocukların sorularıyla yetişkin dünyasına girmeye çalıştığı bir durumda gerçekleşir. Medya, iki dünyayı birleştirirken ve çözülmeyen sırların yarattığı gerilimi azaltırken şaşkınlığın hesabı değişir. Merakın yerini siniklik ve hatta daha kötüsü kibir alır. Otoriter yetişkinlere değil, herhangi bir kaynaktan gelen haberlere güvenen çocuklarla baş başa kalırız. (s. 112, Medya ile değişen eğitim kategorisi)

Aile temasına bakıldığında “Duygusal bağ” ve “Ayıp Kavramı” kategorileri tespit edilmiştir. “Aile” temasının kitapta yer bulduğu bazı alıntılar aşağıdaki gibidir (Postman, 1995):

...Çocukların var kalma (survival) yetersizliklerinden dolayı yetişkinler, çocuklara yönelik olarak normal kabul ettiğimiz duygusal bağlılıklar gerçekleştiremediler. Yaygın görüş, iki ya da üçünün yaşayabileceği yargısıyla çok çocuğa sahip olmaktı. Bu temellerde insanlar, açıkça kendilerini çocuklara bağlı kılmazlardı. (s. 28, Duygusal bağ kategorisi)

...Onların bizimki gibi özel mekân kavramları yoktu. Belirli insan kokularından ya da bedensel işlevlerinden rahatsız olmazlardı... Diğerinin el ve ağızlarıyla ilişki kurmaktan iğrenme hissetmezlerdi. Bu örnekleri dikkate alarak Orta Çağ'da bebeklik yaşamının ilk aylarında tuvalet eğitimi ile ilgili kanıt olmadığını bilmemiz bizi şaşırtmamalıdır. Belki de çocukların önünde cinsel konuları tartışma çekingenliğinin de olmadığını da söyleyebiliriz... (s. 27, Ayıp kavramı kategorisi)

Eğlence-Televizyon temasına bakıldığında “Oyunla eğlence algısının değişmesi” ve “Televizyonla eğlenme algısı” kategorileri tespit edilmiştir. “Eğlence-Televizyon” temasının kitapta yer bulduğu bazı alıntılar aşağıdaki gibidir (Postman, 1995):

Şov türü bir program, belirli etkiler dizisi üretmek için dikkatlice sahnelenen ya da temsil edilen bir eğlence, oyun ve fantezi dünyasıdır ki bu dünyada izleyici gülme, ağlama ya da duygusuzlaşma ya da uyuşmaya terkedilir. (s. 132, Televizyonla eğlenme algısı kategorisi)

Çocuk ve yetişkin değer ve üsluplarının birbirine karışmasının, ortadan kalkmakta olan çocuk oyunlarından daha açık belirtisi yoktur. Denetimsiz sokak oyunlarının çöküşünü belgeleyen çalışmalar bulamazken, bu oyunların yokluğu yeterince dikkate değerdir ve herhalde, beysbol alanındaki Little League ve futbol alnındaki Pee Wee gibi kurumların şaşırtıcı yükselişinden çıkarsanabilir. Kent-içi, yani oyunların hâlâ onları oynayan

çocukların denetimi altında olduğu yerler hariç olmak üzere Amerikan gençliğinin oyunları, giderek resmi, profesyonel ve son derece ciddi bir hale bürünmektedir. (s. 160, Oyunla eğlence algısının değişmesi kategorisi)

Amerikalı eğitimci Neil Postman'ın, 8 bölümden oluşan *Çocukluğun Yokoluşu* kitabında çocukluğun nasıl ortaya çıktığı, zaman içerisinde nasıl/neden değiştiği ve yok oluşu anlatılmaktadır. Kitabın “çocukluk” kavramına ilişkin yapılan analiz sürecinde oluşturulan 55 kod, bu kodlardan elde edilen 23 kategori, kategorilerden de elde edilen 6 tema ortaya çıkarılmıştır. En fazla kategoriye sahip olan “*Fark Edilen Çocukluk*” teması kapsamında çocukluk fikrinin henüz oluşmadığı dönemden çeşitli buluşların etkisi ile gelişen ve ortaya çıkan çocukluk fikrine değinerek, değişimin boyutlarından bahsedilmektedir. Çocuğun sosyal statüsündeki değişimini ortaya koyarak önemi giderek artan, gelişmeye eğilimli bir çocukluk dönemi ortaya çıkmaktadır. Matbaa ve okuryazarlığın (dolayısıyla eğitimin) etkisi ile *her nerede okullar açılmışsa orada çocukluk anlayışı hızla gelişmiştir* (Postman, 1995).

Postman tarafından eğitim kurumu olarak tanımlanan *ailenin başlangıcı* da yine matbaa ile birlikte görülmektedir. *Çocukların uzun dönemler eğitilmesi gereksinimi, ailesel dikkatin tekrar çocuklara yönelmesine yol açmıştır* (Postman, 1995, s. 59). Ancak çocukluk fikri ve okuryazarlık gelişirken çocuklardan gizlenilmesi gereken para, cinsellik, hastalık, argo konuşma ve şiddet gibi sırlar da ortaya çıkmıştır. Kimi zaman yetişkinler tarafından denetlenerek bilginin sunulması ile çocuklar sırlardan korunabiliyor iken kimi zaman yetişkin sırlarının içerisinde kendini bulan çocuğun ve bu yüzden yetişkinlerden bir farkı olmayarak *çocukluğun tüketilmesine* yol açan durumla karşı karşıya kalınmıştır. Enformasyon hiyerarşisini bozan bir unsur olarak ele alınan televizyon da (s. 97) bu sırların yediden yetmişe herkese kontrolsüzce sunmasını kolaylaştıran bir araç olarak çocukluğun yok oluşuna giden sürece destek olmuştur.

3.2. Televizyon: Öldüren Eğlence Kitabında Çocukluk Kavramına İlişkin Bulgular

Neil Postman'ın orijinali 1985 yılında basılmış olan *Televizyon: Öldüren Eğlence* adlı eserinde çocukluk kavramına ilişkin oluşturulan tema ve kategoriler aşağıda tablo halinde sunulmaktadır.

Tablo 2. Televizyon: Öldüren Eğlence Kitabında Çocukluk Kavramına İlişkin Tema ve Kategoriler

Temalar	Kategoriler
Eğitim	Okullaşma, Susam Sokağı, Öğretmensiz eğitim, Kitap-okuma, Görmek inanmaktır, Enformasyon, Sözel kültür
Aile	Görmek inanmaktır, Eğlenerek öğrenme, Görsellere boğulmak, Zamanla değişen eğlence anlayışı, Televizyon dostluğu, TV ile eğlenerek öğrenme, Filtresiz TV içerikleri, Susam sokağı
Eğlence	Görmek inanmaktır, Çocuk bakıcısı olarak TV, TV ile eğlenerek öğrenme, Filtresiz TV içerikleri

Tablo 2 incelendiğinde, “Eğitim” teması altında; okullaşma, Susam Sokağı, öğretmensiz eğitim, kitap-okuma, görmek inanmaktır, enformasyon, sözel kültür başlıklarının yer aldığı, “Aile” teması altında; görmek inanmaktır, eğlenerek öğrenme, görsellere boğulmak, zamanla değişen eğlence anlayışı, televizyon dostluğu, TV ile eğlenerek öğrenme, filtresiz TV içerikleri, Susam Sokağı başlıklarının yer aldığı ve “Eğlence” teması altında; görmek inanmaktır, çocuk bakıcısı olarak TV, TV ile eğlenerek öğrenme, filtresiz TV içerikleri başlıklarının yer aldığı bulgusu ortaya çıkarmıştır.

Neil Postman'ın *Televizyon: Öldüren Eğlence* kitabında çocukluk kavramına ilişkin yapılan analiz sürecinde tüm kodlamalar incelenerek oluşturulan kategoriler Tablo 2’de de görüldüğü gibi, “Eğitim”, “Eğlence” ve “Aile” temalarını ortaya çıkarmıştır.

Eğitim temasına bakıldığında “Okullaşma”, “Susam sokağı”, “Öğretmensiz eğitim”, “Kitap-okuma”, “Görmek inanmaktır”, “Enformasyon” ve “Sözel kültür” kategorileri tespit edilmiştir. “Eğitim” temasının kitapta yer bulduğu bazı alıntılar aşağıdaki gibidir (Postman, 2016):

...Okula gidemeyenler dışında, “okuma problemi” diye bir şey yoktu. Okula gitmek, okumayı öğrenmek demektir, çünkü bu yetenek olmadan kültürel konuşmalara katılmak olanaksızdı... (s. 82, Okullaşma kategorisi)

...Hakikati açığa çıkarmanın herhangi bir biçimine ağırlık vermenin, iletişim araçlarını etkilemenin bir fonksiyonu olduğu saptamasında ısrar etmek zorundayım. “Görmek inanmaktır” sözü epistemolojik bir aksiyom olarak daima önde gelen bir konumda olmuştur; ancak “söylemek inanmaktır”, “okumak inanmaktır”, “saymak inanmaktır”, “çıkarsama yapmak inanmaktır” ve “hissetmek inanmaktır” gibi sözler

de kültürlerin medya değişimine uğraması ile önemleri artan ya da azalan sözlendir... (s. 37, Görmek inanmaktır kategorisi)

...Salt söze dayalı bir kültürde, ezberleme yetisine her zaman büyük değer verilir, zira yazılı sözlerin bulunmadığı yerlerde insan zihni ayaklı bir kütüphane gibi işlemek zorundadır. Bir şeyin nasıl söyleneceğini ya da nasıl yapılacağını unutmak topluluk açısından bir tehlike, üstelik düpedüz aptallıktır. Basılı söze dayalı bir kültürde ise bir şiirin, bir menünün, bir yasanın ya da çoğu şeyin ezberlenmesi yalnızca etkileyicidir, o kadar. Bunlar işlevsel bakımından hemen hiç işe yaramadığı gibi, kesinlikle yüksek zekâ belirtisi de sayılmaz... (s. 38, Sözel kültür kategorisi)

Eğlence temasına bakıldığında “Görmek inanmaktır”, “Susam Sokağı”, “Eğlenerek öğrenme”, “Görsellere boğulmak”, “Zamanla değişen eğlence anlayışı”, “Televizyon dostluğu”, “TV ile eğlenerek öğrenme” ve “Filtresiz TV içerikleri” kategorileri tespit edilmiştir. “Eğlence” temasının kitapta yer bulduğu bazı alıntılar aşağıdaki gibidir (Postman, 2016):

... “Susam Sokağı”ndan sağlam bir girişim olamazdı. Çocuklar programı sevdiler, çünkü izledikleri reklamlardan onun televizyondaki en ustaca hazırlanmış eğlence programı olduğunu seziyorlardı. Henüz okula gitmeyen, hatta okula yeni başlamış çocuklar açısından bir televizyon dizisinden bir şeyler öğrenmiş olmak fikri tuhaf görünmüyordu. Üstelik televizyonun onları eğlendirmesi çok olağan sayılıyordu (s. 175, Susam sokağı kategorisi)

...Kitaplar anlaşılabilir işitsel-görsel yardımcı kaynaklara dönüşmüştür; eğitimin içeriğinin esas taşıyıcısı televizyon programıdır ve televizyonun öğretim programında önde gelen bir yer kapma iddiası da onun eğlendirici olmasına dayanmaktadır... (s. 188, Tv ile eğlenerek öğrenme kategorisi)

...Televizyondaki saçma sapan programlara hiçbir itirazım yok. Kaldı ki bence televizyondaki en iyi şeyler bu saçma sapan programlardır. Çünkü hiç kimseyi ya da hiçbir şeyi ciddi olarak tehdit etmezler Ayrıca bir kültür ürettiği apaçık saçmalıklarla değil, kayda değer saydığı şeylere bakarak ölçeriz... (s. 28, Filtresiz TV içerikleri kategorisi)

Aile temasına bakıldığında “Çocuk bakıcısı olarak TV”, “Görmek inanmaktır”, “TV ile eğlenerek öğrenme” ve “Filtresiz TV içerikleri” kategorileri tespit edilmiştir. “Aile” temasının kitapta yer bulduğu bazı alıntılar aşağıdaki gibidir (Postman, 2016):

...Anne-babaların “Susam Sokağı”nı sevmelerinin çeşitli nedenleri vardı. Bu nedenlerden birisi çocuklarının televizyon izlemelerini kısıtlayamamalarından ya da kısıtlamamalarından dolayı kapıldıkları suçluluk duygusunu hafifletmesiydi. Susam Sokağı dört ya da beş yaşındaki bir çocuğun kendisi için hiç doğal olmayan bir şekilde saatlerce televizyon ekranının önüne çakılıp kalmasına izin vermeyi haklı gösterir gibiydi.... “Susam Sokağı” onları okul-öncesi yaşlardaki çocuklarına okumayı öğretme yükümlülüğünden kurtarıyordu (çocukları baş belası olarak görmeye yatkın bir kültürde hiç de önemsiz bir konu değildir bu) ... (s. 176, Çocuk bakıcısı olarak TV kategorisi)

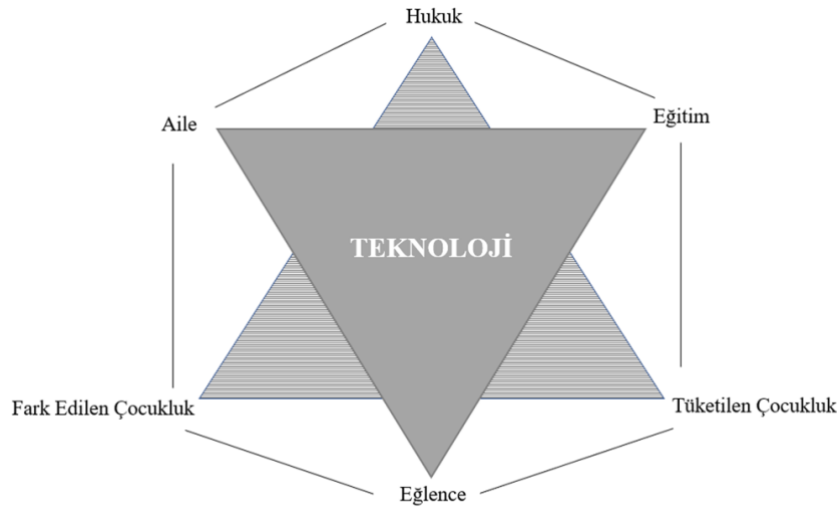
Neil Postman’ın, 11 bölümden oluşan “Televizyon: Öldüren Eğlence” kitabında basılı sözü ve kültürü gölgede bırakan; siyaseti, şiddeti, hava durumunu, tarihi ve eğitimi bile eğlenceli bir şekilde yansıtma eğilimi olan televizyondan ve diğer bütün iletişim araçlarından bahsedilmektedir. Kitabın “çocukluk” kavramına ilişkin yapılan analiz sürecinde oluşturulan 63 kod, bu kodlardan elde edilen 14 kategori, kategorilerden de elde edilen 3 tema ortaya çıkarılmıştır. Elde edilen kategorilerden sırasıyla “Eğitim”, “Eğlence” ve “Aile” temaları belirlenmiştir.

Dönemsel krizlerin anlamlarını yakalamak ve geçmişi daha iyi sunabilmek için Orwell ve Huxley gibi yazarların fikirleri ile cümlelerine başlayan; Platon, Locke ve McLuhan gibi yol göstericilere değinerek fikirlerini destekleyen Neil Postman, 1985 yılında ortaya çıkardığı “Televizyon: Öldüren Eğlence” ile kendi dönemini ve geleceği aydınlatan bir eser sunmuştur.

3.3. Çocukluğun Yokoluşu ve Televizyon: Öldüren Eğlence Kitaplarında Çocukluk Kavramının Ortaklaşan ve Ayırışan Temalarına İlişkin Bulgular

Çalışmanın ilk iki araştırma sorusuna yönelik elde edilen bulguların analiz edilmesi sonucunda Postman'ın kitaplarındaki (*Çocukluğun Yokoluşu ve Televizyon: Öldüren Eğlence*) çocukluk kavramıyla ilgili ortaklaşan ve/veya ayırışan temalar saptanmıştır.

Çocukluğun Yokoluşu kitabına ait “Fark Edilen Çocukluk”, “Tüketilen Çocukluk”, “Hukuk”, “Eğitim”, “Aile” ve “Eğlence- Televizyon” temaları ile *Televizyon: Öldüren Eğlence* kitabına ait “Eğitim”, “Eğlence” ve “Aile” temalarının tutarlılığını yansıtan bir metafor aşağıdaki şekilde sunulmaktadır.

Şekil 1. *Çocukluğun Yokoluşu ve Televizyon: Öldüren Eğlence* kitaplarında çocukluk kavramı temaları

Şekil 1’de görüldüğü gibi her iki kitapta ortak olan ve aynı zamanda iç içe geçmiş temaların “*Eğitim, Eğlence, Aile*” olduğu görülmektedir. *Çocukluğun Yokoluşu* kitabında bu ortak temalarla birlikte “Fark Edilen Çocukluk”, “Tüketilen Çocukluk”, “Hukuk” temaları da işlenirken; *Televizyon: Öldüren Eğlence* kitabında ilave tema göze çarpmamaktadır. Bütün tema-kategorileri içerisinde barındıran ve *Çocukluğun Yokoluşu* ile *Televizyon: Öldüren Eğlence* kitaplarının ortaklaştığı ve merkeze aldığı “Teknoloji” konusu, Şekil 1’de görülen metaforla ifade edilmiştir.

Bir medya teorisyeni olarak, hatta medya ekolojisi alanının önemli kurucularından biri olarak belirtilen Neil Postman’ın araştırma kapsamında incelenen kitaplarında “çocukluk” olgusuna bakıldığında, yukarıda bahsedildiği gibi “Teknoloji” odağında kalması ve tespit edilen kategorilere tek tek değil de ilişkisel biçimde vurgu yapması yıldız metaforunun oluşturulma sebeplerindedir. Araştırmacılar tarafından analiz toplantıları sürecinde sıklıkla “Postman Yıldızı” olarak anılan metafor, analizler sonrasında ortak fikirlerle inşa edilmiş ve çalışmanın bir sentezi olarak doğmuştur. Yıldızın hem odaklanmış bütünsellik hem de ilişkisellik mesajı bulunmaktadır. Analiz sonuçlarıyla elde edilen ortak temalar bu metaforunda bir üçgen olarak betimlenmiştir; ayrıca her ne kadar “ayrışan” temalar olarak ifade edilse de teknoloji odağındaki bütünselliğe katkı yapmakta olan temalar da diğer üçgeni oluşturmuştur.

Yıldız metaforunda odakta “teknoloji” yer almaktadır. *Çocukluğun Yokoluşu ve Televizyon: Öldüren Eğlence* kitaplarında matbaa ile başlayan teknolojinin telgraf, kamera, telefon, pikap, sinema, radyo ve TV gibi araçlarla yaygınlaştırıldığı görülmektedir. Kitaplarda çocuk çerçevesinde teknolojinin merkezde yer alarak; çocukluğun hem fark edilmesi hem tüketilmesi noktasında etkin bir rol oynadığı görülmektedir. Benzer şekilde ailelerin bakış açısı, toplumun eğlence anlayışı ve devlet politikalarının güncellenmesi gereği teknoloji ile açıklanarak çocuğun içinde bulunduğu toplumun zamanla değişimini gözler önüne sermektedir.

Yıldız metaforunda bütünsellik ve bu bütünü oluşturan temaların ilişkiselliği betimlenmektedir. Neil Postman’ın kitaplarında sıkça karşılaşılan, bir cümlenin birden fazla kod içerdiği ve dolayısıyla araştırmacılar tarafından birden fazla anahtar kelime ile kodlandığı durumlar; yazarın soyut anlatımıyla gelen ve farklı temalara aynı cümle içerisinde mecaz anlamda yapılan vurgular; yazarın tarihsel anekdotlar ve örnek olaylar paylaşarak savlar oluşturma amacıyla yaptığı tümevarımsal anlatım ve sıklıkla kendi fikrinin ne olduğuna/olmadığına dair paylaşımları bu bütünsellik ve ilişkisel durumun yaratıcı öğelerindedir. Araştırma kapsamında incelenen kitaplarda temaların birbirleriyle ilişkisi açıkça görülmekte; teknoloji odağı ile birlikte bir bütün oluşturma durumu yansıtılmaktadır.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Neil Postman’ın Türkçe çevirisi bulunan ve yazarın eğitimci, iletişimci ve fütüristik bakış açısını yansıttığı *Çocukluğun Yokoluşu ve Televizyon: Öldüren Eğlence* isimli kitaplarında; çocukluk kavramını ele almasını incelemek amacıyla yapılan bu çalışmada elde edilen bulgular, her iki kitabın verdiği ortak mesajlar ışığında tema bazlı olarak bu bölümde tartışılmaktadır. Yapılan detaylı analizler sonucunda ortaya çıkan yıldız metaforuyla anlatılmak istenen; teknoloji odaklı bütünsellik ve ilişkisellik durumudur. Böylece tartışma geleneksel şekilde temalar üzerinden tek tek değil; metaforun da oluşmasını sağlayan temaların iç içe geçmişliğini vurgulayan yeni

bir bakış açısı ve yeni bir toparlayıcı söylemle üç başlıkta toplanarak tartışılmaktadır. Bunlar “**Görmek İnanmaktır**”, “**Edutainment (Education+Entertainment)**”, “**Fark Edilen ve Tüketilen Çocukluk**” başlıkları olup yıldız metaforunda yer verilen tüm temaları kapsamaktadır. Bu başlıklar aşağıda detaylı şekilde açıklanarak tartışılmaktadır.

4.1. Görmek İnanmaktır

Çocukluğun Yokoluşu ve Televizyon: Öldüren Eğlence kitaplarında çocukluk olgusuyla yapılan incelemelerden ortaya çıkan sonuçlar merkezde çocuğun hayatını da doğrudan etkileyen “teknoloji” odağını bulundurmaktadır. Burada, Postman’ın teknoloji ile ifade etmek istediği ise mottosu “Görmek İnanmaktır” olan, bir başka deyişle, duygularımızı doğrudan etkilemekte ve inandırıcı gelmekte olan televizyon gibi medya araçlarıdır. Debord (2021, s. 37) tarafından da ifade edildiği üzere gösteri kendini tartışılmaz ve erişilmez devasa bir olumluluk sunar: “Görünen şey iyidir, iyi olan şey görünür.” der, başka bir şey demez. Gösteri dünyasını yansıtan televizyonu da içine alan ve ihtiyaçlarının giderilmesi amacıyla, insanlar tarafından teknik, araç, materyal, bilgi ve personelin düzenlenmesi olarak tanımlanan teknoloji (Hood, 1983, s. 347), sadece mekanik bir donanım değil kuramsal temellerinin de olduğu bir yapı olarak değerlendirilir. Teknoloji konusunda önemli kuramlar ortaya atan McLuhan ve Fiore (2019); teknolojiyi açıklarken kültür bağlamını da ele almakta; baskı makinesinden elektronik medyaya tüm kitle iletişim araçlarının kültürü yayma noktasında giderek güçlendiklerini ve dünyayı global bir köy (McLuhan ve Powers, 2020) olarak biçimlendirdiğini belirtmektedir. Görerek inandıran kitle iletişim araçlarının ortak dünya yaratması fikrinin altında tüketim odaklılığı da vurgulamak gerekir. Görmek ve inanmak ile birlikte tüketime doğru yol alındığı literatürde sıkça rastlanan bir ilişkilendirme (McLuhan ve Powers, 2020; Debord, 2021; Baudrillard, 2021). Hatta, Baudrillard (2021), tüketimi günümüzde ihtiyaç karşılamaktan öte kodlanmış olarak sistematik şekilde sahte ihtiyaçlar üzerinden tanımlamakta; elektronik medya ürünlerinden özellikle reklam gibi içeriklerin tüketimi teşvik etmede oldukça etkili olduğunu vurgulamaktadır. Çocukların filtresiz ekranların başında, aile gözetimi olmaksızın bu içeriklere maruz kalmasının tehlikeli boyutta olduğu “yetişkin dünyasına maruz kalan bir çocuk” penceresinden bakılmasını sağlayan Postman (1994; 2016) tarafından da desteklenmekte; televizyon ile karşı karşıya gelen çocuğun, hem kendi varlığının ötesinde bir dünyanın içine girmesinden hem de tüm hayatın ve her konunun eğlence gibi gösterilmesinden dolayı temsiliyetin ve imajın gölgesi altında kaybolup gitmekte olduğu vurgusu yapılmaktadır. Sonuç olarak Postman *eğitimden eğlenceye, hukuktan aile* ortamına kadar her alanda teknolojiye bağlı olan koşulların, çocukların ve yetişkinlerin hayatını değiştirmiş olduğunu belirtmektedir.

4.2. Edutainment (Education+Entertainment)

Çocukluğun Yokoluşu ve Televizyon: Öldüren Eğlence kitaplarında çocukluk olgusuyla yapılan analizlerin sonucunda çocuğun eğitim hayatında vazgeçilmez hale gelen “Edutainment” kavramı ortaya çıkmaktadır. Edutainment, eğlence ve eğitim kavramlarının iç içe geçmesiyle türetilmiş bir kavram olup öğrenmenin oyun, film ve gösteriler gibi eğlence araçları ile gerçekleştirilmesini ifade etmektedir (Merriam-Webster, 2022). Eğitim düzeyi veya yaş fark etmeksizin herkese sunulan sınırsız ve denetlenmemiş bilgi, kalitesini düşürüp eğitime amacından çıkarak enformasyonun eğlendirmeye yönelik bir nitelik kazanmasına yol açmaktadır. Postman, her iki kitapta da yer verdiği ve *eğlenceyi* merkeze aldığını belirttiği “Susam Sokağı” örneği üzerinden, televizyonun çocuk *eğitimi*ni nasıl etkilediğini açıklamaktadır. *Çocukluğun Yokoluşu* kitabında görsel bir araç olan programın (s. 97) eğitsel işlevlerinden bahsederken, *Televizyon: Öldüren Eğlence* kitabında daha detaylı bir eleştiriye yer verip hem eğitimcilerin hem de *ailelerin* desteklediği program hakkında, eğitsel değerinin yanında televizyonu sevdirmeye özendirildiği için uygun olmadığını savunmakta; hatta okuldaki eğitim ile televizyonda verilen eğitimin bir müttefik olarak görülmesine karşı çıkarak, bu tür programların çocuğu okul yerine televizyona özendiriceğine vurgu yapmaktadır (s. 178). Literatürde Susam Sokağı ile ilgili farklı görüşlere de rastlamak mümkündür. Kapsamlı bazı araştırma sonuçları, bu programı daha çok izleyenlerin, daha az izleyenlere göre bilişsel ve sosyal beceriler konusunda daha iyi performanslara sahip olduklarını; bu etkinin düşük ve orta sosyoekonomik seviyedeki ülkelerde de yüksek gelirli ülkelerdeki ile benzer seviyelerde olduğunu göstermektedir (Mares ve Pan, 2013). Susam Sokağı, çocukların eğitimle ilgili ilerlemelerinde sıklıkla referans olarak belirtilen ve hakkında bilimsel araştırmaların yapıldığı bir program haline gelmiştir. Ayrıca, kendi yapım süreçlerine bilimsel araştırmayı dâhil etmiş olmakla, planlayıcılarının yaptığı hataları göz ardı ettirecek ölçüde büyük bir cesaret göstermiş olmaları da oldukça önemli görülmektedir (Reyes, 1981, s. 35).

Postman, toplumun çaresiz kaldığı konulardan bir tanesinin, okulların yazılı yayınların kültürü şekillendirmesindeki etkisini ölçmek olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, eğitimcilerin televizyonun eğitimi kontrol etmekte nasıl kullanacağımızı ve eğitimin televizyonu nasıl kontrol edeceği konusunda çaresiz kaldığını

eklemektedir (Ross, 2009). Postman, ailelerin çaresiz kaldıkları bir diğer konunun küçük yaştan itibaren çocuklara sundukları programlar olduğunu da eklemektedir. “Susam Sokağı” hem eğlendirici hem de öğretici olması sebebiyle aileler için başvurulan bir çocuk programı olarak düşünülebilir.

4.3. Fark Edilen ve Tüketilen Çocukluk

Postman, tarihsel süreçte antik çağlarda çocukluk kavramının eğitim fikriyle birlikte nasıl oluşmaya başladığını; sonra ortaçağ döneminde çocukluk-yetişkinlik arasındaki ayrımın nasıl aşındığını ve çocuğun rolünün nasıl ortadan kalktığını; derken matbaanın icadı, okuryazarlık ve eğitimle çocukluğun nasıl yeniden keşfedildiğini; ancak maalesef çağdaş toplumda teknoloji odağında bu durumun nasıl tersine döndüğünü detaylıca açıklamaktadır. Yetişkin hayatına benzer deneyimler yaşayan çocuklar geçmişte olduğu gibi günümüzde de görülebilir. Erken dönemlerde çocukların, işe giden yetişkinler gibi rekabet ortamına girmesi, teknolojik araçlardan bilgi edinmesi, eğlenmesi veya ailesine bakmak zorunda olduğu için çalışması tüketilmiş bir çocukluğun göstergesidir. Postman tarafından zamanında dikkat çekilen bu tehlikenin şimdi de yaşanıyor oluşu ve aynı araçlar olmasa da başka sürümleri ile karşımıza çıkan enformasyon araçlarına, Postman’ın yıllar öncesinden değinmesi hem Postman’ın ne kadar öngörülü bir düşünür olduğunu; hem de ne yazık ki çocukluğun yok edilme sürecinin başka şekillerde devam ettiğini göstermektedir. Günümüzde, giyimden yemeğe, filmlerden oyunlara kadar, çocuğu yetişkin yaşamına özendirilmeye çalışan reklam ve TV programları yerini; daha eğitici/eğlenceli (edutainment!) olan akıllı telefon, tablet, giyilebilir teknolojiyi kullanarak internetli medya araçlarına bırakmıştır.

Teknolojinin, içerisinde yer alan toplumun ve dâhil edildiği dönemin algısını değiştiren bir araç olarak düşünüldüğünde, tarihin farklı dönemlerinde farklı şekillerde yer aldığı görülür. Telgraf ile başlayan ve kontrolsüz bilginin çoğalmasını da beraberinde getiren medya araçları, farklı şekillerde insanlığa sunulmaktadır.

Çocukluğun Yokluğu kitabında bahsedildiği gibi, çocukluk anlayışının değişimi, koşulların değişimi ile mümkün olmuştur. Değişen koşullar *çocukluğun fark edilmesini* sağlarken, benzer koşullar *çocukluğun yok edilmesine* zemin hazırlamıştır. Önce matbaa ardından okullaşma süreci sadece çocuk algısını değil; ailelerin yapısını ve ailelerin çocuklara karşı aldığı sorumlulukları da değiştirmiştir. Nitekim “*aileler; gardiyanlara, muhafızlara, koruyuculara, baskıcılara, bakıcılara, cezalandırıcılara, beğeni ve dürüstlük hakemlerine*” dönüşürken, onların beklentilerini ve sorumluluklarını artırarak zenginleşmiştir (Postman, 1995, s. 59)

Sonuç olarak, artı ve eksileriyle bir Neil Postman değerlendirmesi yapıldığında Postman, *Televizyon: Öldüren Eğlence* kitabında yeni bir teknoloji olan televizyonun yarattığı tahribatı vurgulamış ancak günümüzde televizyona yönelik bu eleştirisi zaman içinde etkisini kaybetmiştir. Benzer bir durum bugün yeni medya için de geçerli olup yeni medyanın çocuklar için olası tehlikeleri tartışılmaktadır. *Çocukluğun Kayboluşu* kitabında ise; çocukların korunmasına yönelik değerlendirmesi evrensel açıdan geçerliliğini korumakla birlikte çocukluğun yok olmayıp formunun değiştiğini söylemek mümkündür.

Postman’ın felsefesini oluşturan matbaa, telgraf, gazete, televizyon gibi medya unsurlarının güncel teknolojik yeniliklerden farklı olduğunu söylemek mümkündür. Ancak o dönemlerde sunulan fikirlerin birçoğunun bugün içinde bulunduğumuz dünyaya uyarlanabilir olmasından dolayı Postman’ın eserlerinin önemi bir kez daha gün yüzüne çıkmaktadır. Postman’ın yıllar öncesinde savunmuş olduğu tezler, her geçen gün yenilenen teknoloji ve toplumun çocuğa bakış açısına yönelik eğitimcilere ve ailelere yol gösterici olarak güncelliğini korumaktadır.

Bu araştırma Neil Postman’ın iki kitabındaki çocukluk olgusunun analizlerini ortaya çıkarmaktadır, gelecek çalışmalarda yazarın Türkçeye kazandırılmış diğer kitaplarında bulunan “Modern çocukluk” kavramlarının incelenmesi önerilebilir. Bu çalışmada modern çocukluk üzerinde yoğunlaşmış olsa da gelecek çalışmalarda medyanın aile dinamikleri ve toplumsal yapının değişimi/dönüşümüne etkisi üzerinde durulabilir.

5. KAYNAKÇA

Altay, D. (2005). Küresel köyün medyatik mimarı Marshall McLuhan. N. Rigel (Ed.), *Kadife karanlık: 21. yüzyıl iletişim çağını aydınlatan kuramcılar*. İstanbul: Su Yayınevi.

Patton, M. Q. (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. M. Bütün ve S. B. Demir (Çev. Ed.). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Büyüköztürk, Ş. (2012). *Örnekleme yöntemleri*. Ankara Üniversitesi Açık Ders Notları. (<http://cv.ankara.edu.tr/duzenleme/kisisel/dosyalar/21082015162828.pdf>, E. T.: 16.01.2022)

- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (22. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Baudrillard, J. (2021). *Tüketim toplumu*. (16. Baskı). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Creswell, J. W. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri*. S. Bütün ve S. B. Demir (Çev. Ed.). Ankara: Siyasal Kitapevi.
- Connelly, L. M. (2016). Trustworthiness in qualitative research. *Medsurg Nursing*, 25(6), 435-437
- Çalışır, G., Uncu, G., & Ünal, A. M. (2019). Çocukların cinsiyet değişkenine bağlı olarak çizgi film izleme alışkanlıkları üzerine bir araştırma. A. M. Kırık (Ed.), *Geleneksel medya ve çocuk* (ss. 241-285). İstanbul: Çizgi Kitabevi Yayınları.
- Debord, G. (2021). *Gösteri toplumu*. (12. Baskı). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Hood, W. F. (1983). *Philosophy and technology: Readings in the philosophical problems of technology*. C. Mitcham & R. Mackey (Ed.). New York: Free Press.
- İnal, K. (2007). *Çocuğun örselenen dünyası*. Ankara: Sobil Yayınları.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 62-80.
- Mares, M-L., & Pan, Z. (2013). Effects of Sesame Street: A meta-analysis of children's learning in 15 countries. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 34(31), 40-151.
- Marshall, C., & Rossman, G. B. (2014). *Designing qualitative research*. Sage publications.
- Merriam-Webster Sözlük (2022). <https://www.merriam-webster.com/dictionary/edutainment> (E.T.: 16.01.2022)
- McLuhan, M., & Fiore, Q. (2019). *Yaradığımız medya: Medyanın etkileri üzerine bir keşif yolculuğu*. İstanbul: Nora Kitap.
- McLuhan, M., & Powers, B. R. (2020). *Global köy: 21.yüzyılda yeryüzü yaşamında ve medyada meydana gelecek dönüşümler*. (2. Baskı). İstanbul: Scala Yayıncılık.
- Özcan, Ö. (2017). Orta Çağ'dan erken modern döneme çocukluğun tarihsel gelişimi. *Çocuk ve Medeniyet*, 2017(2), 91-126.
- Patton, M. Q. (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. M. Bütün ve S. B. Demir (Çev. Ed.). Ankara: Pegem Akademi.
- Postman, N. (1970). The reformed English curriculum. A. C. Eurich (Ed.), *High school 1980: The shape of the future in Amerikan secondary education*.
- Postman, N. (1995). *Çocukluğun yokoluşu*. İstanbul: İmge Kitabevi.
- Postman, N. (2000). The humanism of media ecology. *Proceedings of the Media Ecology Association*, (ss. 10-16). New York.
- Postman, N. (2016). *Televizyon: Öldüren eğlence gösteri çağında kamusal söylem*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Reyes, İ. (1981). *Plaze Sesamo, An evaluation in Mexico, impact of educational television on young children*. UNESCO, No: 40.
- Ross, S. M. (2009). Postman, Media ecology, and education: From teaching as a subversive activity through amusing ourselves to death to technopoly. *Review of Communication*, 9(2), 146-156. doi: 10.1080/15358590802326435
- Soysal, M. (2019). Televizyon ve çocuk ilişkisi. A. M. Kırık (Ed.), *Geleneksel medya ve çocuk*. İstanbul: Çizgi Kitabevi Yayınları.
- Şimşek, H., & Yıldırım, A. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Tekinalp, Ş. (2005). Küreselleşen dünyanın bunalımı: Çokkültürlülük. *Journal of İstanbul Kültür University*, 2005(1), 75-87.

6. EXTENDED ABSTRACT

While the child is a biological being, childhood is a fiction produced by society. Television, which is a modern communication tool, has had an impact on childhood. Neil Postman, by criticizing modern technology, has produced works emphasizing that culture has become inefficient in the face of consumption and technology. In his book *Amusing Ourselves to Death*, he says that “the rise of a television-based epistemology has had serious consequences for public life” (Postman, 2016). He states that a new visual language has emerged with television as a new form of speech/communication. What we see on the screen with this new communication language whose motto is "seeing is believing"; They directly affect our emotions conveyed through characters and roles and are carried into our world and our hearts. These events seem convincing to us, so we must believe what we see and the idea that they are true inevitably arises. In this context, television, as a world of visuals that affect our emotions, can make children especially vulnerable.

In addition, Marshall McLuhan's book, *The Medium is the Message*, which gives its name to the book of a media theorist, states that knowledge is limited to medium; explains that the tool itself replaces the message, depending on how it frames and presents a topic (McLuhan & Fiore, 2019).

It is important and necessary to understand the deep knowledge and transfers that Neil Postman brought together and reflected in the triangle of childhood-education-media. This research aims to evaluate how Neil Postman presents the context of childhood in his two books on children and media. In this context, the research questions were determined as follows: 1. In which contexts is the concept of childhood discussed in Neil Postman's *The Disappearance of Childhood*? 2. In what contexts is the concept of childhood discussed in Neil Postman's: *Amusing Ourselves to Death*? 3. What are the common and/or divergent themes of childhood in Neil Postman's *The Disappearance of Childhood*? and Neil Postman's: *Amusing Ourselves to Death*?

Finding answers to these questions within the scope of the research, in other words, revealing the contexts emphasized by a thinker with multiple perspectives, such as Neil Postman, who sees beyond his period, about childhood, constitutes the importance of this study.

This study is a document analysis structured in a case study pattern using a qualitative research method. Document analysis is a qualitative research method used to rigorously and systematically analyse the content of written documents.

The study group of the research consists of two books, named *Amusing Ourselves to Death* and *The Disappearance of Childhood* published in our country by the author of Neil Postman. Purposive sampling method was used in sample selection. In this study, criterion sampling, which is one of the purposive sampling methods, was used. Two of the author's four books published in our country were determined as stated above and included in the study. In this study, Neil Postman's work *The Disappearance of Childhood* and *Amusing Ourselves to Death*, which were published in Turkish and in which the sharing of the concept of childhood were taken as a criterion, were determined as the study group.

Content analysis technique was used while analysing the data. The purpose of content analysis is to reveal related relationships and concepts that will help explain the obtained data. Data are analysed in detail with this technique; they are brought together within the framework of common concepts and themes and arranged and interpreted in a way that the reader can understand (Karataş, 2015).

It is seen that the common and intertwined themes in both books are "Education, Entertainment, Family". While the themes of “Recognized Childhood”, “Consumed Childhood” and “Law” are handled together with these common themes in the book of *The Disappearance of Childhood*; There is no additional theme in *Amusing Ourselves to Death*. The subject of "Technology", which includes all thematic-categories, and which is shared and centred by the books of *The Disappearance of Childhood* and *Amusing Ourselves to Death*, is expressed with a metaphor.

In the star metaphor, the focus is on “technology”. In the books of *The Disappearance of Childhood* and *Amusing Ourselves to Death*, it is seen that the technology that started with the printing press has been spread by means of telegraph, camera, telephone, record player, cinema, radio, and TV. By placing technology at the centre of the children in the books; It is seen that childhood plays an active role in both recognizing and consuming it. Similarly, the perspective of families, the society's understanding of entertainment and the necessity of updating state policies are explained by technology, revealing the change in the society in which the child lives over time.

In Neil Postman's books titled *The Disappearance of Childhood* and *Amusing Ourselves to Death*, which have Turkish translations and reflect the author's educator, communicator, and futuristic perspective; The findings obtained in this study, which was conducted to examine his handling of the concept of childhood, are discussed in this section on a theme-based basis in the light of the common messages given by both books. What is meant to be explained with the star metaphor, which emerged because of detailed analyses; technology-oriented holism and relationality. Thus, the discussion is not over themes in the traditional way; It is discussed under three headings, with a new perspective emphasizing the intertwinedness of the themes that make up the metaphor, and a new summative discourse. These are the titles "Seeing is Believing", "Edutainment (Education+Entertainment)", "Recognized and Consumed Childhood" and cover all the themes included in the star metaphor. These topics are discussed in detail below.

This research reveals the analyses of the childhood phenomenon in Neil Postman's two books, and it can be suggested to examine the concepts of "modern childhood" in the author's other books translated into Turkish in future studies. Although this research focuses on modern childhood, future studies may focus on the effect of media on family dynamics and the change/transformation of social structure.